

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

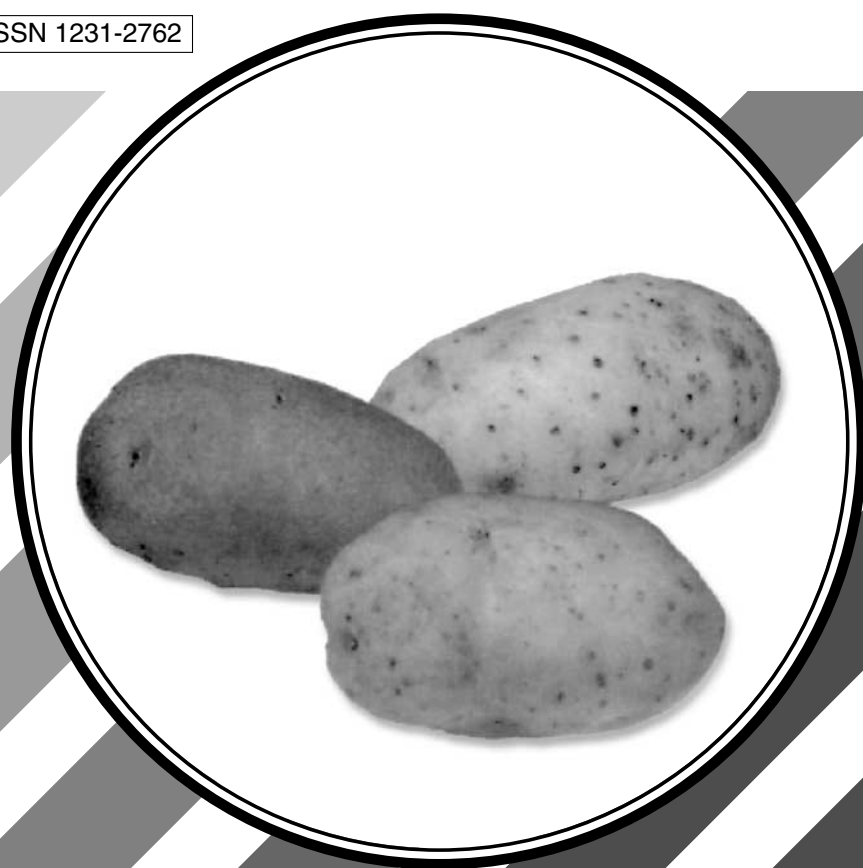
NR
25

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Podstawowe regulacje na rynku ziemniaków – *W. Dzwonkowski*
- III. Rynek ziemniaków w Europie – *J. Rembeza*
- IV. Produkcja ziemniaków – *W. Dzwonkowski, J. Chotkowski*
- V. Popyt na ziemniaki – *W. Dzwonkowski, I. Szczepaniak, E. Rosiak, E. Bochińska*
- VI. Handel zagraniczny ziemniakami i ich przetworami – *W. Dzwonkowski*
- VII. Ceny ziemniaków i ich przetworów – *W. Dzwonkowski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 616

mgr Iwona Szczepaniak

• IERiGŻ • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 770

dr Ewa Rosiak

• IERiGŻ • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 595

dr Jacek Chotkowski

• IHAR • Bonin k. Koszalina

Tel.: (0·prefiks·94) 342-30-31 wew. 233

doc. dr hab. Jerzy Rembeza

• IHAR • Bonin k. Koszalina

Tel.: (0·prefiks·94) 342-30-31 wew. 232

mgr Ewa Bochińska

• ARR • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 661-78-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 5.04.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w listopadzie 2004 r.

REASUMPCJA

W Unii Europejskiej rynek ziemniaków nie jest objęty Wspólną Polityką Rolną. Regulacjom jest poddany jedynie rynek skrobi ziemniaczanej. Funkcjonowanie rynku tego produktu w Polsce już jest praktycznie odwzorowaniem systemu działającego we Wspólnocie, zatem w tym zakresie po akcesji zmiany będą bardzo niewielkie. Na rynku ziemniaków jadalnych nie ma żadnych regulacji, obowiązują jedynie standardy jakościowe, a o ich cenach decydują wyłącznie relacje popytu i podaży.

W momencie uzyskania przez Polskę statusu członka Unii Europejskiej zmienia się zasady funkcjonowania produkcji nasiennej, a w szczególności: rejestracji producentów, paszportowania sadzeniaków, nowych norm kwalifikacji i frakcji kalibrażowych, zwalczania chorób kwarantannowych, warunków dopuszczenia sadzeniaków do obrotu, systemu ochrony prawnej odmian.

Sytuacja na rynku ziemniaków w UE w sezonie 2003/2004 ukształtowana została przez znaczący spadek zbiorów. W wyniku tego spadku znacząco wzrosły ceny ziemniaków, obniżył się też ich przerób. Natomiast w nadchodzącym sezonie 2004/05 prze-

widuje się zwiększenie areалу ich uprawy. Zbiory ziemniaków w dotychczasowych krajach UE wyniosą 46–47 mln ton, wobec 40,7 mln ton w 2003 r. Może to spowodować wyraźny spadek cen oraz wzrost presji eksportowej w najbliższym sezonie.

Zbiory ziemniaków w Polsce w 2003 r. wyniosły 13,7 mln ton i były o 11,5% mniejsze aniżeli w roku poprzednim.

W 2003 r. powierzchnia uprawy ziemniaków wyniosła 766 tys. ha, wobec 803 tys. ha w 2002 r. Od początku lat dziewięćdziesiątych areal ich uprawy obniżył się o ok. 1 mln ha, tj. o 80 tys. ha rocznie.

W 2003 r. plony ziemniaków wyniosły 179 dt/ha i były o 14 dt/ha, tj. o 7,3% niższe od plonów w 2002 r.

W 2004 r. areal uprawy ziemniaków może zmniejszyć się o 8–10%. Po akcesji większość innych upraw będzie objęta szerszym zakresem wsparcia finansowego, co będzie stanowić dodatkowy bodziec do dalszego ograniczania areálu uprawy ziemniaków na rzecz zbóż czy oleistych. W perspektywie kilku lat powierzchnia uprawianych ziemniaków w Pol-

sce może się dalej znacząco obniżyć do ok. 500 tys. ha, a produkcja będzie kształtować się na poziomie ok. 10 mln ton.

Niższe zbiory ziemniaków w sezonie 2003/04 spowodowały wzrost ich cen. Średnioroczne ceny ziemniaków na targowiskach w skali całego sezonu wyniosą około 415 zł/t, wobec 387 zł/t w sezonie poprzednim. Na wyższym poziomie ukształtują się również ceny skupu i wyniosą ok. 245 zł/t, wobec 228 zł/t w sezonie 2002/03.

Przemysłowy przerób ziemniaków na skrobię, susze i spirytus w kampanii 2003/04 był nieco niższy niż w poprzednim sezonie i wyniósł łącznie blisko 1,0 mln ton. Utrzymana została wzrostowa tendencja przerobu ziemniaków na pozostałe przetwory spożywcze, tj. głównie chipsy i frytki.

Przerób ziemniaków na skrobię, spirytus i susze spożywcze w sezonie 2004/05 będzie niższy niż w poprzednim i sięgnie nieco ponad 0,9 mln ton. Spadek ten wynika z obniżonego do niespełna 145 tys. ton kontyngentu produkcji skrobi po wejściu Polski do UE. Przerób na susze i spirytus będzie prawdopodobnie zbliżony do odnoto-

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 szac.	2004/05 progn.
Zbiory	25949	19927	24232	19379	15524	13731	12950
Import	24	131	40	71	30	25	50
Razem do dyspozycji	25973	20058	24232	19379	15554	13756	13000
Zużycie w gospodarstwach	18401	14609	17103	13118	9974	8400	7720
- sadzenie	2950	2800	2795	2050	1915	1730	1550
- spasanie	12751	9179	11638	8415	5459	4090	3620
- samozaopatrzenie	2700	2630	2670	2653	2600	2580	2550
Sprzedaż razem	3809	2969	3739	3331	3763	3766	3780
- na konsumpcję	2072	2000	2000	1907	1928	1890	1870
- na zaopatrzenie przemysłu*	1562	908	1655	1405	1695	1716	1605
- na eksport	175	61	84	19	140	160	150
Ubytki i straty	3763	2480	3390	2930	1817	1590	1500

*ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS

wanego w poprzednim sezonie. Utrzyma się nadal wzrostowa tendencja przerobu ziemniaków na pozostałe przetwory spożywcze, choć jego tempo wzrostu może nie być już tak wysokie jak w poprzednich latach.

Poprawiła się sytuacja finansowa przemysłu ziemniaczanego, głównie dzięki wsparciu sektora z budżetu państwa. Zwiększyła się opłacalność produkcji, zmniejszyły się trudności z jej zbytem.

Spożycie ziemniaków w Polsce nadal jest wysokie. W sezonie 2003/04 wyniesie ono 129 kg/osobę, z czego ok. 90% będą stanowić ziemniaki w formie nieprzetworzonej. Konsumpcja ziemniaków wyniesie ok. 5 mln ton. Spośród wszystkich krajów poszerzonej Wspólnoty spożycie ziemniaków w Polsce jest najwyższe.

Poprawia się sytuacja w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami. W sezonie 2003/04 wzrosło do 194 tys. ton eksport przetworów z ziemniaków, wobec 170 tys. ton w sezonie 2002/03. Wyższy będzie również eksport ziemniaków nieprzetworzonych. Natomiast w imporcie, podobnie jak w latach poprzednich, dominują produkty skrobiowe, których łącznie w bieżącym sezonie sprowadzi się ok. 100 tys. ton.

Dodatnie saldo obrotów handlu zagranicznego ziemniakami i ich przetworami w sezonie 2003/04 może osiągnąć 60 mln USD i być o 20 mln USD wyższe od ubiegłorocznego.

W sezonie 2004/05 utrzyma się na wysokim poziomie eksport frytek i chipsów. Z powodu niższej produkcji skrobi ziemniaczanej, jej sprzedaż na rynki zagraniczne może się obniżyć.

Większość polskiego importu ziemniaków i ich przetworów jest realizowana z krajów obecnej Wspólnoty, względnie z tych, które razem z Polską wstąpią do UE. Po akcesji może nieco wzrosnąć import frytek, chipsów i suszów, ale nadal będzie kształtować się na relatywnie niskim poziomie. Nie ma natomiast przesłanek wskazujących na możliwość ograniczenia przywozu produktów skrobiowych.

Jeżeli ceny ziemniaków w kraju będą niskie, sprowadzi się najwyżej 40–50 tys. ton ziemniaków nieprzetworzonych, z czego zdecydowaną większość będą stanowić ziemniaki wczesne i sadzeniaki. Natomiast eksport ziemniaków może wynieść ok. 150 tys. ton i podobnie jak w ostatnich latach będzie skierowany do krajów WNP.

SUMMARY

The potato market in the EU is not covered with Common Agricultural Policy. The CAP concerns only the market of potato starch. Polish regulations of the potato starch market virtually mirror the EU system. Therefore the accession will not cause significant changes in this respect. The market of table potatoes is not regulated, except of quality standards. The prices are determined by the market forces.

Once Poland joins the EU the rules of seed production will have to be aligned, in particular registration of the producers, potato passports, new certification norms, quarantanna, eligibility conditions, the system of legal protection of varieties.

The situation on the EU potato market in the 2003/04 season was shaped by a significant decline in crops. Reflecting that potato process considerably increased and potato processing showed a decrease. Potato area in the 2004/05 is expected to increase. Potato crops (EU-15) are forecast at 46–47 million tons versus 40,7 million tons in 2003, which can push potato prices down and create pressure for exports.

Polish potato crops in 2003 were down by 11,5% from the year 2002 and totalled 13,7 mio tons.

Potato area in Poland totalled 766 thousand ha versus 803 thousand ha in 2002. Since the beginning of the 90's potato areas has contracted by about 1 million ha, i.e. 80 thousand ha a year.

Potato yield in 2003 amounted to 179 dt/ha, which was 14 dt/ha or 7,3% down from 2002.

In 2004 potato area is expected to decline by some 8–10%. Following the accession majority of other crops will be subject to a wider range of financial support, which would additionally stimulate agricultural producers to reduce potato area in favour of cereal or oilseeds. In medium run potato area is likely to decline to about 500 thousand ha and production would amount to some 10 million ha.

Declining crops in the 2003/04 season resulted in an increase in potato prices. Average annual prices of potatoes on local open air markets are estimated at 415 PLN/t versus 387 PLN/t in the 2002/03 season. The

procurement prices are also estimated higher than reported in the previous season – 245 pln/t versus 228 PLM/t respectively.

Industrial processing for starch, dried potatoes and ethanol in the 2003/04 campaign was slightly below the level recorded in the previous season and totalled close to 1,0 million tons. Upward tendency in potato processing for other food products (mainly chips and crisps) reminded in the current season.

Potato processing for starch, dried potatoes and ethanol in the 2004/05 season is expected to decline to 0,9 million tons. The decline would result from lowered after the accession starch production quota to 145 thousand tons. The processing for dried potatoes and ethanol is likely to remain unchanged. The growth in potato processing for other food products is expected to remain, however its rate is likely to decline.

Reflecting mainly budgetary support financial standing of potato industry showed some improvement. The profitability of production increased. The problems with sales diminished.

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Item	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 estimat.	2004/05 forecast
Crops	25949	19927	24232	19379	15524	13731	12950
Imports	24	131	40	71	30	25	50
Total supplies	25973	20058	24232	19379	15554	13756	13000
On-farm use	18401	14609	17103	13118	9974	8400	7720
- seeds	2950	2800	2795	2050	1915	1730	1550
- feed	12751	9179	11638	8415	5459	4090	3620
- self-provision	2700	2630	2670	2653	2600	2580	2550
Market sales	3809	2969	3739	3331	3763	3766	3780
- ware potatoes	2072	2000	2000	1907	1928	1890	1870
- processing potatoes*	1562	908	1655	1405	1695	1716	1605
- exports	175	61	84	19	140	160	150
Wastes and losses	3763	2480	3390	2930	1817	1590	1500

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO

The situation in foreign trade is improving. In the 2003/04 season potato exports of potato products are estimated to increase to 194 thousand tons (170 thousand tons in 2002/03). The exports of ware potatoes will also increase. Similarly to previous years the imports are dominated with starch products (about 100 thousand tons).

The positive balance of trade in potatoes and potato products in the 2003/04 season may reach 60 million USD versus 40 million USD in 2002/03.

Exports of chips and crisps in the 2004/05 season will remain on a high level. Due to lower production of potato starch its exports is likely to decline.

Majority of Polish imports of potatoes and potato products originates in the EU-15 countries or in the new entrants. Following the accession a slight increase in imports of chips and dried potatoes is expected, but it would still be insignificant. There are no factors indicating a possibility of reduction in starch import.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek ryb /1/ • maj 2004,
2. Rynek drobiu i jaj /25/ • maj 2004,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /19/ • maj 2004,
4. Rynek mięsa /26/ • maj 2004,
5. Rynek zbóż /26/ • czerwiec 2004,
6. Rynek cukru /25/ • czerwiec 2004,
7. Rynek rzepaku /25/ • czerwiec 2004,
8. Rynek owoców i warzyw /24/ • czerwiec 2004,
9. Rynek ziemi rolniczej /7/ • wrzesień 2004,
10. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /26/ • wrzesień 2004,
11. Rynek pasz /16/ • październik 2004,
12. Rynek mleka /27/ • październik 2004,
13. Rynek ziemniaka /26/ • listopad 2004,
14. Popyt na żywność /5/ • grudzień 2004.

RYNEK RYB

*Od 2004 roku rozpoczynamy publikowanie analiz o koniunkturze i perspektywach rozwoju rynku ryb. **Rynek ryb, stan i perspektywy** zawierać będzie analizę czynników podażowych (produkcja i import ryb) oraz popytowych (spożycie, eksport, przetwórstwo) wpływających na stan krajowego rynku ryb oraz na poziom cen. Ceny ryb oraz ich przetworów analizowane będą na trzech poziomach (ceny pierwszej sprzedaży, ceny hurtowe, ceny detaliczne). Ocena krajowego rynku dokonana zostanie na tle oceny sytuacji na światowym rynku ryb, makroekonomicznych uwarunkowań rozwoju rybactwa oraz regulacji rynku ryb.*

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
